

Source: Newspaper "De Limburger", date 30th December 2003
(<http://www.limburger.nl>)

"GEOGRAPHIC PROFILER" wijst politie waar de dader woont

Waar zoek je daders van soms tientallen moorden, overvallen, verkrachtingen of inbraken? Nederlands eerste 'geographic profiler' vertelt de politie waar de speld in de hooiberg ongeveer moet liggen. Zijn computer kan op een landkaart in fel rood de woonplek van de dader aanwijzen, soms tot op de straat nauwkeurig.

Nederlands eerste 'geographic profiler', Bert Adriaens

(Door Ferdi Schrooten)

HEERLEN (GPD) - De Canadese serieverkrachter die tien jaar lang uit handen van de politie wist te blijven deed er alles aan om niet gepakt te worden. Op een landkaart in zijn flatje zocht hij locaties uit die ophet oog geen enkel verband met elkaar hadden. Zo'n tachtig vrouwen had hij verkracht toen dr. Kim Rossmo de woonomgeving van de verkrachter meteen zwarte stip markeerde.

Als rechercheur ontdekte de Canadees Rossmo begin jaren tachtig al dat seriemisdadigers onbewust tal van geografische sporen nalaten. Hun jachtgedrag blijkt zelfs parallellen te vertonen met dat van Afrikaanse leeuwen. Hoe ze toeslaan, waar en wanneer. Het zijn allemaal gegevens die vertaald kunnen worden naar wiskundige modellen. Het werkterrein van een inbreker, brandstichter, moordenaar of verkrachter kan zo worden teruggebracht tot gemiddeld vijf procent van het gebied waar hij delicten pleegt. Het zijn de plekken waar de dader steeds terugkeert: de eigen woning, het huis van een goede vriend, de sportclub.

"Rond die locaties heb je de grootste kans om de dader te treffen", zegt misdaadanalist Bert Adriaens van het politiekorps Limburg-Zuid. Na zijn zeven collega's in Canada, de Verenigde Staten en Groot-Brittanni is hij de eerste 'geographic profiler' op het Europese vasteland. Adriaens kreeg zijn training van de Brit Neil Trainor. Die hielp de politie in het Duitse Ruhrgebied drie jaar geleden nog een serieverkrachter te pakken. De man had 35 keer toeslagen in een gebied van bijna

zestig vierkante kilometer in Marl, een plaats met 30.000 inwoners. Trainor wees de vermoedelijke woonwijk aan van de man. Met succes: bij een grootschalige dna-test onder mannen in de buurt liep hij tegen de lamp.

Achter zijn laptop geeft Adriaens een demonstratie. Op het scherm verschijnt een plattegrond met rode stippen: de locaties waar een serieverkrachter heeft toegeslagen. Het is n van de zaken waar Adriaens tijdens zijn maandenlange opleiding in Groot-Brittanni aan heeft gewerkt. Twee muisklikken en tien seconden later heeft de computer honderdduizenden berekeningen uitgevoerd aan de hand van een wiskundige formule. In fel rood licht een gebied op. Adriaens: "Daar bleek de serieverkrachter uiteindelijk te wonen. Er zijn zelfs zaken geweest waarbij de geographic profiler bovenop het huis van de dader uitkwam."

Het lijkt hocus-pocus. Maar Adriaens waarschuwt: "Ik teken geen kruisje op de kaart van 'ga 'm daar maar halen'. Een rood gebied rond de waarschijnlijke woning van een verdachte zal voor de rechter nooit als hard bewijs tellen. Daarvoor heb je nog altijd sporen, een bekentenis of getuigenverklaringen nodig."

Maar het verkrijgen van bewijs kan met een goed profiel wel sneller en met minder mankracht en middelen, liefst voor er nieuwe slachtoffers vallen. „Het scheelt enorm als je een observatieteam in de vermoedelijke woonomgeving van de dader kunt inzetten. Of als je camera's kunt ophangen bij de in- en uitvalswegen van een gebied dat hij waarschijnlijk vaak bezoekt. In Engeland hangen ze zelfs posters op in buurten met beelden van bijvoorbeeld een bewakingscamera. Daar staat dan een tekst op als 'Deze verkrachter woont bij u in de buurt, bel ons als u hem ziet'."

Het verkrijgen van een betrouwbaar geografisch profiel is ingewikkeld. Voordat Adriaens de computer met gegevens kan voeden is hij gemiddeld twee weken kwijt aan onderzoek. Hij bezoekt plaatsen waar misdrijven zijn gepleegd en slachtoffers zijn gedumpt en hij leest stapels dossiers en getuigenverklaringen. Elke seriemisdadiger opereert immers anders. Blanke criminelen reizen meer dan zwarte, overvallers meer dan inbrekers. En dan verschilt ieder individu ook nog eens. De formule van Rossmo moet daarom per zaak worden bijgestuurd. Adriaens: „Springt een dader impulsief van zijn fiets als hij een prooi ziet, dan is de kans groter dat hij dat vlak bij zijn woonomgeving doet. Daar moet je allemaal rekening mee houden."

Details op de plaats van een delict zelf kunnen van enorm belang zijn. Adriaens herinnert zich de man die in een Engelse stad steeds weer jonge meisjes verkrachtte. „De spoorlijn dwars door de stad was voor hem een barriere: we ontdekten dat hij na elk delict verdween naar het hoger gelegen deel." Die kennis bleek van grote waarde bij het besluit tot een grootschalig dna-onderzoek. „Het rechteam wilde met grootschalige dna-afname beginnen in het noordelijk deel van de stad. Daar pleegde hij weliswaar misdrijven, maar hij bleef er nooit lang. Wij adviseerden daarom te beginnen in het zuidoosten. Daar is de man al snel tegen de lamp gelopen. Het had enorm veel tijd, geld en mankracht gekost om het andersom te doen." Het Korps Landelijke Politiediensten heeft al interesse getoond voor de kennis en kunde van Adriaens. Die heeft zijn eerste succes in Zuid-Limburg inmiddels binnen. Bij veertien inbraken in die regio vond de politie dezelfde voetsporen. Adriaens bracht het aanvankelijke 'jachtgebied' van de inbreker - ettelijke vierkante kilometers groot - terug tot 2,7 procent. „Ik had net het profiel af toen de man per toeval op heterdaad werd betrapt. Hij woonde midden in de rode zone. Was hij niet gepakt, dan hadden we hem wel gevonden door bekende inbrekers uit die wijk te screenen."